

JUSTITSMINISTERIET

Folketinget
Grønlandsudvalget
Christiansborg
1240 København K
DK Danmark

Dato: 8. marts 2022
Kontor: Nordatlantkontoret
Sagsbeh: Maise Biørn Jørgensen
Sagsnr.: 2022-0032/09-0166
Dok.: 2325037

Besvarelse af spørgsmål nr. 54 (Alm. del) fra Folketingets Grønlandsudvalg

Hermed sendes besvarelse af spørgsmål nr. 54 (Alm. del), som Folketingets Grønlandsudvalg har stillet til justitsministeren den 10. februar 2022. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Christoffer Aagaard Melson (V).

Nick Hækkerup

/

Marie Mølsted

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

T +45 3392 3340
F +45 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Spørgsmål nr. 54 (Alm. del) fra Folketingets Grønlandsudvalg:

”Vil ministeren tilsende udvalget et notat, evt. med indhentelse af bidrag fra Datatilsynet, som forklarer den problematik, der blev nævnt på Grønlandsudvalgets høring 9. februar 2022 om fremtidens retsvæsen i Grønland, som omhandler, at Grønland er at betragte som persondatabeskyttelsesretligt usikkert 3. land, hvilket bl.a. indebærer, at det komplicerer retterne i Grønlands anvendelse af IT-systemer, idet medarbejderne f.eks. er nødt til at tilgå IT-systemerne via fjernskriveborde i Danmark? Vil ministeren desuden oplyse, hvilke muligheder der findes for løsninger af denne u hensigtsmæssige problematik indenfor Rigsfællesskabet og hvilke tidsmæssige horisonter der er for at få problematikken løst?”

Svar:

Justitsministeriet har til brug for besvarelsen af spørgsmålet indhentet en udtalelse fra Domstolsstyrelsen og Datatilsynet.

Domstolsstyrelsen har i forhold til den konkrete problemstilling om anvendelse af IT-systemer ved retterne i Grønland, oplyst følgende:

”I dag er medarbejderne ved Grønlands Domstole nødsaget til at tilgå de juridiske fagsystemer via et fjernskrivebord fra Grønland til Danmark. Årsagen til dette er primært af sikkerhedsmæssige hensyn for at sikre en beskyttet og krypteret dataforbindelse mellem Danmarks Domstole og Grønlands Domstole. Grønlands Domstole benytter delvist egen it-infrastruktur med egne leverandøraftaler. Det er således kun de juridiske fagsystemer, der tilgås via fjernskrivebord, og ikke kontorapplikationer, kommunikationsløsninger og økonomisystemer mv. Med den nuværende løsning opbevares personoplysninger i fagsystemerne inden for Danmarks grænser.

Der er to løsningsmuligheder for at afskaffe Grønlands Domstoles brug af fjernskriveborde, når de skal tilgå de juridiske fagsystemer.

Den ene løsningsmulighed er at ”udvide” det interne danske netværk til Grønland og indlejre de juridiske fagsystemer direkte til medarbejderne ved Grønlands Domstole. Selv med en eventuel implementering af denne netværksmulighed, vil medarbejderne ved Grønlands Domstole potentielt opleve et langsommere it-miljø end i dag, da alle forespørgsler skal transporteres fra Grønland til Danmark og retur. Den netværksmæssige forsinkelse (’latency’) vil være høj på grund af den store fysiske afstand.

Den anden løsningsmulighed er at etablere en kopi af de nuværende danske fagsystemer ved Grønlands Domstole. En sådan løsning er dog ikke realistisk, eftersom det vil kræve etableringsudgifter for millioner af kroner til it-infrastruktur, licenser, yderligere vedligeholdelsesaftaler og ”housing” (opstilling i datacentre). Hertil vil sikkerhedsindsatsen med implementering af ISO27001 og sikring af it-sikkerheden være yderst krævende og fordyrende, og leverandørmarkedet til it-systemer i Grønland er stærk begrænset. Flere af de juridiske fagsystemer der i dag anvendes ved Danmarks Domstole er klassificeret som såkaldte ”legacy”-systemer. Det er således en større udfordring at finde kompetencer og leverandører, som kan foretage vedligehold af systemerne.”

Datatilsynet har mere generelt oplyst følgende:

”Databeskyttelsesforordningen

Databeskyttelsesforordningen indeholder særlige regler, som skal være opfyldt, når en dansk organisation, f.eks. en offentlig myndighed, ønsker at overføre oplysninger til tredjelande. Et tredjeland er et land, som ikke er medlem af EU/EØS. Selvom Grønland er en del af Rigsfællesskabet, betragtes Grønland således i databeskyttelsesforordningens¹ forstand som et tredjeland.

Der vil som udgangspunkt være tale om en overførsel til et tredjeland, når de personoplysninger, som en offentlig myndighed behandler, forlader eller gøres tilgængelige uden for EU/EØS. At oplysningerne gøres tilgængelige uden for EU/EØS betyder, at også situationer hvor modtageren i et tredjeland alene har adgang til at se oplysningerne via en fjernadgang, udgør en overførsel. Organisationen, der overfører personoplysningerne betegnes typisk som ”dataeksportøren”, og modtageren i tredjelandet betegnes ”dataimportøren”.

Når en offentlig myndighed ønsker at overføre oplysninger til et tredjeland, skal myndigheden etablere et overførselsgrundlag. Det kan eksempelvis være tilfældet, at EU-Kommissionen ved en såkaldt tilstrækkelighedsafgørelse har fastslået, at et tredjeland er sikkert og har et beskyttelsesniveau, som i det væsentlige svarer til det beskyttelsesniveau, der gælder i EU/EØS. I så fald kan den offentlige myndighed henvise til EU-Kommissionens tilstrækkelighedsafgørelse som sit overførselsgrundlag til det pågældende tredjeland. Lande, hvor EU-Kommissionen har truffet en tilstrækkelighedsafgørelse, betegnes også som ”sikre tredjelande”.

EU-Kommissionen har imidlertid ikke truffet en tilstrækkelighedsafgørelse vedrørende Grønland, hvorfor Grønland betragtes som et

¹ Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2016/679 af 27. april 2016 om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger og om fri udveksling af sådanne oplysninger og om ophævelse af direktiv 95/46/EF (generel forordning om databeskyttelse)

usikkert tredjeland. Det betyder, at en offentlig myndighed, der ønsker at overføre personoplysninger til Grønland, skal etablere et andet overførselsgrundlag. De mulige overførselsgrundlag fremgår af databeskyttelsesforordningens artikel 46.

Nedenfor følger en kort gennemgang af de overførselsgrundlag, der i givet fald navnlig vil være relevante for en offentlig myndighed at overveje.

Standardkontrakt

Det hyppigst anvendte overførselsgrundlag er EU-Kommissionens standardbestemmelser om databeskyttelse (ofte benævnt standardkontrakt). Der er tale om et sæt kontraktbestemmelser, der fungerer som skabelon, og som skal udfyldes og underskrives af dataeksportøren og dataimportøren.

Standardbestemmelserne kan indgå som en del af en bredere kontrakt, og det er muligt at tilføje andre klausuler eller yderligere garantier, forudsat at disse ikke er i strid med standardbestemmelserne. Det er imidlertid ikke muligt at ændre standardbestemmelserne i strid med deres indhold.

Når man benytter sig af standardbestemmelserne skal man sikre sig, at kontrakterne er indgået korrekt, og at parterne kan leve op til de forpligtelser, som kontrakterne indeholder. Derudover skal man sikre sig, at standardbestemmelserne er effektive i praksis.

Ad hoc kontrakter

Et andet muligt overførselsgrundlag er ad hoc kontrakter. Ad hoc kontrakter er kontrakter, der typisk tager udgangspunkt i EU-Kommissionens standardkontrakt, men som samtidig er sprogligt og formmæssigt tilpasset den enkelte virksomhed eller myndigheds behov. Fordele ved en ad hoc kontrakt er muligheden for at tilpasse indholdet af kontrakten til den konkrete situation. Anvendelsen af ad hoc kontrakter forudsætter imidlertid, at kontrakten er godkendt af Datatilsynet efter forelæggelse for Det Europæiske Databeskyttelsesråd.

Retligt bindende aftaler mellem offentlige myndigheder

Et tredje muligt overførselsgrundlag er et retligt bindende instrument mellem offentlige myndigheder. Det kan eksempelvis være en international traktat eller konvention. Hvis overførslen sker på baggrund af en traktat eller lignende, der er retligt bindende og som kan håndhæves, kræver overførslen ikke godkendelse fra Datatilsynet. Hvis traktaten ikke er retligt bindende, skal Datatilsynet imidlertid godkende overførslen.

Administrative ordninger mellem offentlige myndigheder

Endelig kan offentlige myndigheder også overføre personoplysninger til en anden offentlig myndighed i et tredjeland på baggrund af en administrativ ordning, der omfatter effektive rettigheder, som kan

håndhæves, for de registrerede. Det kan eksempelvis være et aftalememorandum, hvorved parterne tilkendegiver en fælles intention om at samarbejde, uden at parterne er retligt forpligtet hertil.

Det er et krav, at ordningen sikrer rettigheder for de registrerede, som kan håndhæves.

Når der er tale om administrative ordninger, som ikke er juridisk bindende, kræver ordningen godkendelse fra Datatilsynet, hvilket oftest også vil kræve inddragelse af Det Europæiske Databeskyttelsesråd.

Undtagelser

I databeskyttelsesforordningens artikel 49 findes en række undtagelser i særlige situationer, hvor overførsler i mangel på en tilstrækkelighedsafgørelse eller et andet overførselsgrundlag alligevel kan finde sted. Undtagelserne skal imidlertid fortolkes restriktivt og kan kun benyttes i begrænset omfang. Undtagelserne kan eksempelvis ikke anvendes ved overførsler, der må betegnes som masseoverførsler eller systematiske overførsler, ligesom ikke alle undtagelser kan anvendes af offentlige myndigheder.

Det betyder, at en offentlig myndighed almindeligvis vil skulle etablere et af de overførselsgrundlag, der fremgår overfor, hvis myndigheden i forbindelse med sin sædvanlige og faste myndighedsudøvelse har behov for at overføre personoplysninger til Grønland.

Retshåndhævelsesloven

Der gælder særlige regler for retshåndhævende myndigheders behandling af personoplysninger, når behandlingen sker med henblik på at forebygge, efterforske, afsløre eller retsforfølge strafbare handlinger eller fuldbyrde strafferetlige sanktioner. Ved retshåndhævende myndigheder forstås politiet, anklagemyndigheden, kriminalforsorgen, Den Uafhængige Politiklagemyndighed og domstolene. Disse regler, der følger af retshåndhævelsesloven², omfatter også regler om overførsel af personoplysninger til tredjelande. Reglerne findes i retshåndhævelseslovens §§ 32-36.

Når en retshåndhævende myndighed skal overføre oplysninger til f.eks. Grønland i retshåndhævende øjemed skal myndigheden iagttage en række generelle principper, ligesom myndigheden skal sikre, at der er et overførselsgrundlag.

Generelle principper

² Lov nr. 410 af 27. april 2017 om retshåndhævende myndigheders behandling af personoplysninger med senere ændringer. Loven gennemfører Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2016/680 af 27. april 2016 om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med kompetente myndigheders behandling af personoplysninger med henblik på at forebygge, efterforske, afsløre eller retsforfølge strafbare handlinger eller fuldbyrde strafferetlige sanktioner og om fri udveksling af sådanne oplysninger og om ophævelse af Rådets rammeafgørelse 2008/977/RIA (retshåndhævelsesdirektivet).

Af retshåndhævelseslovens § 32 fremgår en række betingelser, der altid skal være opfyldt ved overførsel af personoplysninger til et tredjeland.

Overførslen skal således bl.a. være nødvendig i forhold til de retshåndhævende formål, som er omfattet af retshåndhævelsesloven, og skal ske til en myndighed, der er kompetent for så vidt angår disse formål (retshåndhævende myndighed).

Der skal derudover foreligge et overførselsgrundlag.

Tilstrækkelighedsafgørelse

Som det er tilfældet under de generelle databeskyttelsesregler, kan EU-Kommissionen for så vidt angår retshåndhævelsesloven træffe afgørelse om, at et tredjeland, et område eller en eller flere sektorer i dette tredjeland har et tilstrækkeligt beskyttelsesniveau. I så fald kan den retshåndhævende myndighed henvise til EU-Kommissionens tilstrækkelighedsafgørelse som sit overførselsgrundlag til det pågældende tredjeland.

Tilstrækkelighedsafgørelser under retshåndhævelsesdirektivet adskiller sig imidlertid fra tilstrækkelighedsafgørelser under databeskyttelsesforordningen. Retshåndhævende myndigheder kan dermed ikke inden for anvendelsesområdet af retshåndhævelsesloven overføre personoplysninger til tredjelands, som EU-Kommissionen har vurderet som sikre i henhold til databeskyttelsesforordningen.

For nuværende har EU-Kommissionen under retshåndhævelsesdirektivet alene truffet en tilstrækkelighedsafgørelse vedrørende Storbritannien. Det betyder, at en retshåndhævende myndighed, der ønsker at overføre personoplysninger til f.eks. Grønland, skal etablere et andet overførselsgrundlag.

International aftale eller fornødne garantier

Foreligger der ikke en tilstrækkelighedsafgørelse fra EU-Kommissionen, kan retshåndhævende myndigheder overføre personoplysninger til et tredjeland, såfremt der i en international aftale er givet de fornødne garantier, hvad angår beskyttelsen af personoplysninger.

Sådanne aftaler kunne f.eks. være juridisk bindende bilaterale aftaler, der er indgået med et tredjeland og som kan håndhæves af de registrerede i disse stater, og som sikrer, at databeskyttelseskravene og de registreredes rettigheder opfyldes, herunder retten til effektiv administrativ eller retslig prøvelse.³

Overførsel kan også ske, hvis myndigheden har vurderet alle forhold i forbindelse med overførslen og konkluderet, at der findes fornødne garantier for beskyttelsen af personoplysninger.

³ Præambelbetragtning nr. 71 til retshåndhævelsesdirektivet.

Hvis overførslen sker på baggrund af myndighedens vurdering af, at der findes fornødne garantier, skal myndigheden over for Datatilsynet – efter anmodning – kunne dokumentere dato og tidspunkt for overførslen, oplysninger om den modtagende kompetente myndighed, begrundelsen for overførslen og de overførte oplysninger.

Undtagelser

Ligesom databeskyttelsesforordningen indeholder retshåndhævelsesloven også en række undtagelser, hvor en overførsel eller en kategori af overførsler kan ske i mangel på en tilstrækkelighedsafgørelse eller fornødne garantier.

Overførsel i medfør af undtagelserne kan imidlertid – ligesom undtagelserne i databeskyttelsesforordningen – alene ske undtagelsesvist og skal begrænses til de oplysninger, som er strengt nødvendige for at varetage det pågældende formål.⁴ Bestemmelsen kan således ikke danne grundlag for hyppige, omfattende og strukturelle overførsler af personoplysninger eller omfattende overførsler af personoplysninger.⁵

Overførsel til andre end retshåndhævende myndigheder

Endelig kan retshåndhævende myndigheder overføre personoplysninger til andre end retshåndhævende myndigheder og internationale organisationer i tredjeland.

Overførsel kan for det første ske på baggrund af en international aftale. For det andet kan overførsler – i undtagelsestilfælde – ske i enkeltstående og specifikke tilfælde, hvis en række nærmere angivne betingelser er opfyldt.

Det bemærkes afslutningsvis, at retshåndhævende myndigheder typisk varetager både myndighedsopgaver i retshåndhævende øjemed samt opgaver som led i almindelig offentlig myndighedsudøvelse. Dette indebærer, at retshåndhævende myndigheder almindeligvis er omfattet af såvel retshåndhævelsesloven som de generelle databeskyttelsesregler.

Hvis retshåndhævende myndigheder skal overføre personoplysninger til tredjelande, f.eks. Grønland, vil myndighederne derfor almindeligvis have behov for et overførselsgrundlag efter såvel databeskyttelsesforordningen som retshåndhævelsesloven. Det beror på formålet med den pågældende overførsel af personoplysninger, hvilket retsgrundlag – og dermed overførselsgrundlag – der er relevant.”

Justitsministeriet kan oplyse, at Naalakkersuisut med henblik på lettere overførsel af personoplysninger fra Danmark til Grønland har ønsket, at

⁴ Lovforslag L 168 til lov om retshåndhævende myndigheders behandling af personoplysninger, de særlige bemærkninger til § 35.

⁵ Præambelbetragtning nr. 72 til retshåndhævelsesdirektivet.

arbejdet med godkendelse af Grønland som sikkert tredjeland efter databeskyttelsesforordningen prioriteres, herunder ved at der indgives en ansøgning om en tilstrækkelighedsafgørelse til Europa-Kommissionen. Justitsministeriet er i dialog med Naalakkersuisut herom, men det må forventes, at processen med godkendelse vil kunne tage flere år. Justitsministeriet arbejder derudover på at sætte retshåndhævelsesloven i kraft for de retshåndhævende myndigheder i Grønland, bl.a. for at lette disse myndigheders overførsel af personoplysninger fra Danmark til Grønland. Det forventes i den forbindelse, at et udkast til anordning kan sendes i offentlig høring i løbet af foråret.